

Suomen XIX Maantieteilijäpäivät Oulussa – XIX Geografdagarna i Uleåborg

Päivien avauspuheenvuoro

MATTI SEPPÄLÄ

Tutkijaa voi verrata suunnistajaan, joka on tullut tuntemattoman metsän reunaan. Kartta näyttää tyhjältä ja kompassi pyörii magneettisten häiriöiden villitsemänä. Pitäisi uskaltaa eteenpäin. Rastit ovat merkitsemättä. Onko niitä edes olemassa? Tässä tilanteessa useat näyttäivät kääntyvän takaisin. He kääntävät selkensä tuntemattomalle ja suunnistavat toisten merkitsemille radoille. Ruvetaan tutkimaan menneisyyttä. Onhan aina hyvä tietää miten tähän on tultu. Siinä ei ole mitään pahaa sanottavaa, jos se johtaa uuden tutkimuksen alkuun. Absurdi tilanne syntyy, jos *kaikki* ryhtyvät tutkimaan jo tutkittua, sillä silloin ei kohta ole uutta tutkittavaa tutkittavaksi. Tilanteesta tulee helposti mielen lausahdus taakse jääneestä loistavasta tulevaisuudesta. Sen ei soisi sopivan maantieteeseen.

Tieteellisen tutkimuksen tunnusmerkki on uuden etsiminen ja uuden tiedon tuottaminen ja inhimillisen tiedon lisääminen. Jos tyydytään aikaisemmin esitettyjen ajatusten uudelleen lämmittelyyn, toimitaan kuin räätäli, joka vain kääntää vanhoja takkeja ja paikkaa housuja. Tosin paikatutkin housut kelpaavat kenttätöihin. Ulkoa ympäristötämme olisi löydettävä uusia asioita tutkittaviksi, kerrassaan selittämättömiä ilmiöitä joihin tarttua. Mielestäni maantieteilijöiden olisi yhä useammin suunnattava katseensa ympäristöömme ja tehtävä täsmällisiä ja teräviä havaintoja nyt olevasta, tästä ajasta.

Elämme huikeiden kultturellisten ja luonnonympäristön muutosten keskellä. Ei ole syytä jättää näitä tutkimusaiheita pelkästään historioitsijoille myöhemmin selvitettäväksi. Nimenomaan temaattisten karttojen laadinta nykyilmioista olisi maantieteilijöille ominainen tehtävä ja alueellisen tutkimuksen perusta, joka sitten dokumenttina antaisi mahdollisuuden ymmärtää ja seurata elinympäristössämme tapahtuvia muutoksia. Suomen Kartasto on tässä työssä mielestäni oikeilla jäljillä.

Koulutuksen tulisi antaa maantieteilijälle monipuolisia menetelmällisiä valmiuksia

tutkimuksen suorittamiseen. Puutteellinen koulutus on kuin muoviset kilpasukset, joilla voi hienosti sujutella tai vaikka luistella valmista koneen tekemää latua. Umpihangessa olet niillä hukassa. Latujen aukaisemiseen tarvitaan leveitä sivakoita, jotka kantavat kulkijaa myös uusilla suunnilla. Vaikka olisimme hyvin perillä esimerkiksi tietokoneen käytöstä, mutta emme kykene ideoimaan ja hankkimaan käsiteltävää aineistoa, emme saa aikaan tutkimusta.

Koulutusta ja nimenomaan jatkokoulutusta tulisi suunnata siten, että yhteiskunta voisi entistä enemmän kiinnostua ja käyttää kouluttamiamme lisensiaatteja ja tohtoreita, heidän tietojaan ja taitojaan monipuolisesti hyödyksi. Tutkimusaiheiden valinnalla on tässä ratkaiseva osuus. Jatkokoulutettujen tulisi myös tuntea kiinnostusta hakeutua yliopiston ulkopuolisiin työpaikkoihin. Meidän opettajien tulisi yhä enemmän luoda hyviä suhteita erilaisiin työnantajiin, informoida heitä omasta alustamme ja tehdä mallikkaita tutkimuksia. Laatu ja selkeys edistävät asiamme. Tavoitteena olisi näin avata uusia työmahdollisuuksia pitkälle koulutetuille maantieteilijöille. Yliopiston opettajan näen managerina, joka kantaa vastuun joukkueen menestyksestä ja tappioista. Tehtävänä on myös menestymättömän joukkueen uusiminen ja harjoittaminen. Olisi selkeästi nähtävä puutteet ja pyrittävä ne korjaamaan. Keskinäisellä hymistelyllä ja nyökyttelyllä ei mitään uutta, parempaa rakenneta.

Maantieteilijäpäivät ovat olleet vuosittaisia katselmuksia, joissa tapaamme toisiamme ja voimme rauhassa ilman häiritseviä ovisummeita ja puhelimia keskustella alan ajan-kohtaisista kysymyksistä. Toivon, että tässä tilaisuudessa suoritetaan terävää tilanneanalyysiä ja tuloksellista pohdiskelua. Takavuosien iäisyyskysymykset maantieteen filosofisesta perustasta on tällä kerralla jätetty ohjelmassa taka-alalle. Sen sijaan käsitellään hyvin konkreettisia pohjoiseen ja pohjoisuuteen liittyviä teemoja. Omaa napaa tähystelvä henkinen onania kiinnostaa ulkopuolisia

hyvin vähän, jos ollenkaan. Sen sijaan todelliset ympäristöämme koskevat tutkimukset ovat yleensä laajan mielenkiinnon kohteena myös naapuritieteiden parissa.

Toivon ja uskon tämän kokouksen virittävän suomalaista maantieteellistä tutkimusta ja rikastuttavan keskustelua. Erityisesti meidän olisi ymmärrettävä, että hyvin pohjoinen

sijaintimme tarjoaa ainutlaatuisia tutkimuskohteita ja mahdollisuuksia, joita muut kaihtavat. Oulukin sijaitsee samalla leveyspiirillä kuin keskinen Alaska ja tästä on omat seurauksensa.

Julistan Suomen XIX Maantieteilijäpäivät Oulussa avatuiksi.